

جایگاه مسجد و نقش آن در شهر اسلامی

اصغر منتظرالقائم*

چکیده

در مقاله حاضر جایگاه مسجد و نقش آن در شهر اسلامی با روش توصیفی - تحلیلی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. فرضیه تحقیق آن است که مسجد کانون قدسی شهر و مدنیت و فرهنگ اسلامی است. در مقاله به شکل‌گیری خانه کعبه و شهر مکه به وسیله حضرت ابراهیم(ع) اشاره خواهد شد و سپس به چگونگی بنیان مسجدالنبی توسط رسول‌الله(ص) در قلب مدینه منوره می‌پردازیم و اشاره خواهد شد که چگونه مسجدالنبی الگوی دیگر مساجد جامع شهرهای تازه تأسیس مسلمانان گردید. از دیگر نکات مطرح در مقاله آن است که مساجد کانون پیام معنوی و قدسی شهر اسلامی هستند. پیامد ارتباط عمیق میان اصول معنوی اسلام و طراحی مساجد، تجلی اصل توحید در آنهاست و فضای مساجد آکنده از نور الهی است و اصل وحدت در کثرت و کثرت بر وحدت در ساحت اشکال و نقوش و اجزای مساجد همچون گنبد، محراب و مناره و تزیینات، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

کلید واژه‌گان: شهر اسلامی، مسجد، گنبد، مناره، وحدت و کثرت، عالم قدسی و معنوی

* دانشیار گروه تاریخ دانشگاه اصفهان.